

Inspirationsmagasin för dig
som vill förverkliga idéer på
landsbygden i Skåne, Blekinge och Halland

UTMANINGEN

Vad drömmer du om att förverkliga?

Möt några landsbygdsentreprenörer.
Olika förutsättningar, olika idéer, men med två
gemensamma nämnare: de älskar landsbygden
och de ville förverkliga en spännande idé.

Se vilka olika stödformer som finns

Funderar du på att utöka din verksamhet?
Planerar du satsningar som innebär investeringar?
Eller vill du helt enkelt starta något nytt?
Möjligheterna är många. Läs mer!

Ges ut av länsstyrelserna i Skåne, Blekinge och Halland

Pensionat komplement till smågrisproduktion

Susanne och Kjell-Åke Källén, Knallhult

Sid 6

De förför nya kunder med en doft av nybakat gammelbak

Här får deltagarna både recept och uppslag till nya idéer

Sid 10

Mjölkröboten gör att Sven-Olof kan fortsätta med det han verkligen vill

Sven-Olof Karlsson, Stora Näs, Tving

Sid 14

Eldsjälen bakom nätverket som öppnar upp sista skånska vildmarken

Barbro Bengtsson, Tyringe

Sid 12

Han öppnar ölandskap tack vare investering i en flotte

Ingvald Harrysson, Stavnäs, Fågelmara

Sid 4

Från smågrisar till seminverksamhet och hingstvisning

Carina och Henrik Caster,
Stall Björkhaga, Eslöv

Sid 8

Kan så många, kan också Du!

Du har vårt stöd.

För att starta ny verksamhet, utveckla eller komplettera befintlig.

Oavsett om idén du bär på blir verklighet eller inte står vi bakom dig. Vår roll är att på olika sätt öppna dörrar till ett nätverk besjälats av att få fler att se vikten av en fortsatt levande landsbygd, där det finns både näringar och öppna landskap.

Många har, av olika skäl, valt att flytta in till städerna.

Andra upptäcker landsbygdens och naturens fördelar. De flyttar ut från städerna, vill komma närmare naturens upplevelser.

Vår uppgift är att stimulera företagandet på landsbygden. Att få dig som har lantbruk att utveckla verksamheten, eller finna nya, kompletterande näringsgrenar.

Vi vill att du som redan bor och verkar på landsbygden stannar.

Vi vill att fler upptäcker möjligheterna och satsar på näringsverksamheter på landsbygden.

Därför hoppas vi att du som läser detta, låter dig inspireras av ett antal personer som vågat satsa. Läs om deras verksamheter, deras tankar och vad som driver dem.

Vi på länsstyrelserna står bakom dig som vill visa att också du kan.

Vi är din resurs i Skåne, Blekinge och Halland.

Välkommen!

Öppna landskap

Tack vare flott(e) satsning av Ingvald

Idyllen öppnas upp framför oss. Blekinges skärgård i dess största prakt.

En av öarna är inte beklädd med skog.

Att ön bjuder på ett öppet landskap är Ingvald Harryssons förtjänst. På gården i Stafsnäs, nära Fågelmara vid Blekinges östkust, har Ingvald sadlat om från mjölkkor till dikor, alltså köttproduktion.

Under 2004 investerade han samtidigt i en motordriven flotte, byggd i aluminium. Till flotten, som tar fyra ton, finns också en vagn som Ingvald kopplar till traktorn. Nu kan han transportera både djur och redskap ut till betesmarkerna på öarna.

– Jag är glad att jag fick projektstöd, men jag hade satsat ändå, bara jag fann rätt flotte, säger Ingvald.

Ingvalds initiativ innebär att öar som legat obetade under 30–40 år nu kan öppnas som betesmarker igen. Inte bara för Ingvalds djur utan också för granngårdarna, som visat intresse för betesmöjligheterna på öarna.

Och det är precis den grundtanke som finns med naturbetesstödet, nämligen att återskapa gamla beteslandskap.

Förr simmade korna ut till öarna. Mjölkbonden tog båten ut morgon och kväll för att mjölka; senast sju på morgonen skulle mjölken vara färdig för avhämtning på gården.

Att säga att det är ett tufft arbete är ett "understatement", eller som Ingvald lakoniskt konstaterar:

– Jag har inte haft en fridag på fem

Ingvald Harrysson kan nu transportera både egna och andras djur till öarna.

år. Samtidigt har jag haft lyckan att få vara frisk.

Bestämde sig för ny inriktning

För två år sedan började Ingvald inseminera djuren för att skapa en bas för nöt-

köttproduktion. Den första köttresan var hereford, men nu har han också satsat på en korsning av simmental och mjölkkoraser.

– För mig var detta enda möjligheten att fortsätta med djuren. Det

PROJEKTSTÖD I KORTHET

Förändringarna inom lantbrukssektorn innebär att fler lantbruk kan behöva ny, kompletterande verksamhet för att klara sig. Ingvald Harryssons projektstöd för inköp av flotte är ett exempel. Entreprenadjobb, gårdsbutik

och turistverksamhet är andra. Projektstödet är till för landsbygdsföretagare med anknytning till jordbruket. Du kan söka det själv eller tillsammans med andra lantbrukare. Även andra företagare, organisationer och kommu-

ner kan söka stödet, förutsatt anknytning till lantbruket.

Du kan också få stöd för marknadsundersökningar, projekteringar, köpta tjänster, ideellt arbete med mera. Dock ej fasta investeringar.

Olika län kan ha olika prioriteringar när det gäller stöd, kontakta din Länsstyrelse för ytterligare information.

är för hårt att vara mjölkbonde och än hårdare blir det. Det krävs mycket om vi ska kunna konkurrera med den internationella mjölkproduktionen, säger Ingvald.

Han är glad för den hjälp han får via projektstödet, som underlättade inköpet av flotten (100.000 kr, varav projektstöd var 30.000 kr). Det som han ser som viktigast och bäst är den personliga kontakten med Länsstyrelsen.

– Det finns många olika stödformer inom EU, vilket är nödvändigt för att vi ska överleva. Utan Länsstyrelsens hjälp hade det varit svårt att se möjligheterna.

Ett enklare liv

Ingvald är 55 år. Nysatsningen ser han som något positivt. Stressen från arbetet med mjölkarna är borta. Nu kan han resa iväg, låta någon annan se efter

djuren. Kanske blir det till och med tid över för fältskytte.

– Jag tjänar mindre på det här, men det får man ta . . .

Att betesdjuren behövs råder det inget tvivel om:

– De är en förutsättning för det öppna landskapet och om vi också i fortsättningen vill ha svensk mjölk och svenskt kött.

Flotten som innebär möjlighet för öppna ölandskap.

EXEMPEL

- Diversifiering av verksamheter med anknytning till lantbruket
- Marknadsföring av kvalitetsprodukter
- Främjande av turism och småföretagande

- Utveckling som förbättrar infrastruktur med anknytning till lantbruket
- Bytveckling och skydd och bevarande av kulturarvet på landsbygden.

ANSÖKAN

Kan göras hela året på speciell blankett som du får från Länsstyrelsen eller via Jordbruksverkets hemsida, www.sjv.se. Där finns också utförlig information om stödnivåer, utbetalning med mera.

Sanndrömmen

Februari 2001. Klockan är halv två på natten. Kjell-Åke Källén, lantbrukare, sätter sig upp i sängen. Klarvaken. Han väcker Susanne, hustrun, och säger med iver i rösten:

– Jag såg allt framför mig, precis hur det ska se ut!

Han stiger upp mitt i natten, skriver ner sina tankar.

I dag, nästan fyra år senare, är drömmen förverkligad.

Det han såg i gränslandet mellan dröm och uppvaknande, står där, framför oss: Pensionat Sägknorren i Knallhult. Rött och grant. Ett nybygge som ser ut som det stått där alltid. Här tar Susanne och Kjell-Åke emot såväl festsällskap som övernattande gäster, ofta stressade själar som flyr hets och krav för att koppla av i den skönaste natur.

– Vi behövde något parallellt med smågrisproduktion. Pensionatet ger oss intäkter, men bidrar också till att göra landsbygden levande, vilket vi tycker är oerhört viktigt, säger båda.

Familjen Källén sökte och fick investeringsstöd.

– Det var inte stöd i form av pengar som var det avgörande utan det faktum att andra också trodde på vår idé.

Den som söker avskildhet ska bege sig till Knallhult, 45 minuters bilkörning från Halmstad, riktning Småland, genom Simlångsdalen och vidare mot Femsjö och Knallhult, som ligger precis på gränsen mellan Halland och Småland. Där gård och pensionat nu finns var det 1880 en sjö som torrlades för att man ville ha åkermark. Men marken dög inte att bruka i någon större utsträckning. I dag är det ett relativt öppet och vackert skogs- och sjölandskap.

Här är möjligheterna oändliga, trots att heltidslantbruk inte är att tänka på.

– Nej, mina föräldrar tvingades ge upp det för trettiofem år sedan. Vi har klarat gården tack vare att vi haft andra arbeten bredvid, säger Kjell-Åke.

Han tog över gården efter föräldrarna, men hade också utbildat sig vid

-
- ▶ Susanne och Kjell-Åke Källén fick investeringsstöd. På sidan 14 kan du läsa mer om vilka krav som ställs och hur du ansöker.

pappersbruket i Hylte, där han arbetade fram till 1992. Då blev en tjänst som kyrkvaktmästare i Femsjö ledig. Ett fritt arbete, som var idealiskt ihop med gårdsskötseln. När tjänsten schemalades fungerade det inte med gården. Samtidigt hade Susanne, som kommer från en lantbruksfamilj, arbetat som avbytare under många år, och senare på Systembolaget.

De ville något annat och har förverkligat idéer och drömmar.

Köpte byasågen

I mitten av 1990-talet fick Kjell-Åke och Susanne möjlighet att köpa den gamla byasågen. Det gav intäkter både i form av traditionell virkes-sågning och nischprodukten planksteksplankor, till en krog i Halmstad. På gården fanns också två stugor för uthyrning. För 10 år sedan började man utnyttja den gamla ugnen för brödbakning.

Paret Källén ville och behövde mer.

Tanken på ett pensionat hade funnits länge. Februarinatten 2001 blev startskottet. De funderade fram till jul och tog därefter kontakt med en arkitekt. Tog sedan kontakt med grannarna, bjöd in på kaffe, visade ritningar och berättade om planerna. Allt föll i god jord.

Byggstart pingst

Annandag pingst 2002 satte Susanne spaden i jorden samtidigt som Kjell-Åke startade grävmaskinen. Bygget var igång. I december fick man den kluriga frågan om det gick att boka julbord till 2003. Visst, sa paret. Och det gick. Den 17 november invigde landshövding Karin Starrin. Veckan därpå höll älgjaktslaget sin årliga fest. Bottenväningen var klar. Hösten 2004 var ovanväningen med fyra individuellt inredda rum också klar. Totalt 192 kvadratmeter på respektive plan samt källare. En panna som eldas med flis, pellets och havre ger värmekonomi.

Det mesta av bygget har Susanne och Kjell-Åke gjort själva, tillsammans med vänner och grannar!

– När Kjell-Åke och jag fyllde jämnt önskade vi bara en sak: arbetskraft till bygget. Och det är fantastiskt vilken hjälp vi fått, säger Susanne med ett varmt och tacksamt leende.

Pensionatet blir ett värdefullt komplement till smågrisproduktionen för Susanne och Kjell-Åke Källén.

Ett oslagbart team

Det är en fröjd att lyssna till äventyret ”Sågknorren”. Såg efter sågen, knorren efter smågrisproduktionen. Det lyser trivsel om paret.

– Vi är ett väldigt bra team, oslagbara när vi jobbar. Vi kan spika ihop, vi kan

laga mat ihop. Det är en otrolig känsla att se det här idag. Vi har varit med i nästan varje moment, säger Susanne.

Visst rök paret ihop under bygget. Visst skrek och svor de åt varandra. Visst ifrågasatte de det sunda i att starta ett så stort projekt. Men det var värt allt, de hade ett gemensamt mål.

Enda riktigt stora ångesten var inför invigningen:

– Det var den stora skrällen, att det inte skulle komma någon. Det kom mellan 70 och 80 personer, som bjöds en storslagen invigning.

Ännu fler planer

Pensionat Sågknorren har fått en bra start. Just nu funderar man över marknadsföring. En resa till England och en mässa riktad till småskaliga turistarangörer gav nya idéer. En vandringsled runt sjön. Utgrävning av mossen, så att man får en liten sjö alldeles intill pensionatet.

En sak är klar: det som Källéns gjort förändrar familjegården för all framtid.

Några tvivel finns inte:

– Det här är roligt, jätteroligt!

Carina Caster är född entreprenör.

Uppväxt på landet och med hästintresset i blodet.

För några år sedan bestämde sig Carina och maken Henrik för att ändra inriktning på lantbruket. De såg ingen framtid i att fortsätta med smågrisproduktion.

Via en marknadsundersökning såg de möjligheterna i hästbranschen; avel och seminverksamhet.

Svinstallet är ombyggt till stora boxar för ston med föl.

Maskinhallen har byggts om till ridhus.

En ny paddock har anlagts.

... och när detta skrivs projekteras och byggs ett utestall med sju boxar.

– Vi hade gjort satsningen oavsett stöden, men det blev en bonus, det gjorde att vi vågade satsa lite extra. Det är också en bekräftelse och stöd i att man satsar rätt, säger Carina Caster.

Född entreprenör

Carina Caster och maken Henrik sadlade om från grisproduktion till hästar.

Carina visar stolt både anläggning och hästar på Björkhaga Stuteri, nära Eslöv. Här finns, bland andra, stona Värviden, Novell Sund och Karin Mic med föl.

Levande bevis på hur mansdominerad grisproduktion förändrats till en verksamhet präglad av kvinnor.

– I början var jag naturligtvis lite fundersam över hur Henrik skulle uppleva allt, men han har också sitt hjärta i det här.

– Vi såg båda möjligheterna! Henrik hade tidigare ett deltidsarbete, men blev uppsagd. Nu har vi en utmaning i att utveckla nya idéer för att ytterligare öka lönsamheten. Bland annat ska Henrik också arbeta med insemination.

Timmarna är många som Henrik och Carina lagt på ombyggnad av gården.

– Det har kostat pengar och tid, men lyckligtvis har Henrik kunnat göra

mycket själv, säger Carina och tillägger direkt:

– Men det har varit och är jätteroligt och inspirerande. Vi får hela tiden nya tankar och idéer om hur vi kan utveckla företaget.

Kunskap och kontakter

Hästnäringen växer i den sydligaste delen av landet. Carina är glad över det, men höjer samtidigt ett varningens finger.

– Det är viktigt att inte lura sig själv. Har man arbetat med lantbruk är det inte bara att bygga om till häststall. Här finns många fallgropar, inte minst ekonomiskt. Vi har inte haft kniven på strupen för att lyckas. Vi har också gjort utbyggnaden ”pö om pö”. Inte minst har vi analyserat marknaden. Klart var att behovet fanns för ett stall där man tog hand om fölston. Företagen som har travhästar har inte kunskaper och resurser att hantera detta.

Men för att på sikt få ekonomi krävdes också egen avel.

Alltså en egen hingst.

Valet föll på Jupiter Hornline som köptes in 2003. Han är 11 år och har sprungit in 5,5 miljoner kronor.

– Vi hade inget alternativ om vi skulle etablera en bra verksamhet.

Gott rykte bär frukt

Och det har gått mycket bra. Med andra ord: Jupiter Hornline lyckas väl i sitt arbete, med 30 betäckta ston. Totalt inseminerades 60-talet ston första året. Målet är 100 per säsong. Jupiter Hornline får sällskap kommande säsong av hingsten Skogans Orlov.

– Där är vi endast hingsthållare, betonar Carina.

En viktig medarbetare hos Carina Caster på Björkhaga: Hingsten Jupiter Hornline.

Vägen till framgången har bland annat gått via hingsthållareföreningen och kontakter med andra stuterier. Ett gott rykte har snabbt spridit sig och burit frukt.

Paret Caster har också bra medarbetare i Annette Alm som läser till hästmassör (perfekt för Björkhaga!). Två tjejer löser av varannan helg.

Bättre än väntat

För familjen Caster har det gått bättre än väntat. Folk står på kö för att få plats. Men något Flyinge, världsberömt stuteri som nästan är granne, lär det inte bli.

– Jag vill inte att det blir större än att vi kan ta hand om både sto, föl och ägare.

Och inte minst: entreprenörskapet får inte bli en belastning för familjelivet och det är det inte för Carina, Henrik eller barnen Oscar (15) och Rasmus (8).

– Jobbigt? Mitt problem är kanske att jag har så många idéer, men inte tillräcklig tid för att förverkliga alla . . .

– Vi har familjeliv, vi kan åka iväg, vi kan göra saker tillsammans. Vi har lediga helger. Vi älskar livet på landet!

”Det gäller att vara kundorienterad”

- Du får inte vara beroende av stöden. De blir ett plus. Verksamheten måste ha förutsättningar att bära sig utan stöd.
- Projektet ska hålla i längden, inte för stunden.
- Det du gör får inte vara ett måste. Familjen måste verkligen förstå vad det innebär att starta en verksamhet. Drömmen blir en del av en själ.
- Det finns mycket runt om själva verksamheten som kommer till, bland annat pappersarbete, marknadsföring . . .

– . . . och det allra viktigaste: du måste vara serviceminded och kundorienterad! Tycka om och ta människor på rätt sätt. De är dina kunder, din överlevnad.

Carina Caster delar mer än gärna med sig av sina erfarenheter som egenföretagare. Hon har uppmärksammat för sina insatser och inte minst finns hon med som inspiratör i olika sammanhang.

Hårt arbete, att vända problem till lösningar och möjligheter karaktäriserar Carina. Ett exempel. Många ville utnyttja möjligheten till insemination, men inte

alla vill betala. Samtidigt hade Carina räkningar som skulle betalas.

– Det var frustrerande att inte få betalt när man gjort något bra. Det var ett jätteproblem.

Lösningen: hon sålde sina fakturor till ett ”Factoringföretag”.

– Jag slipper den jobbiga ekonomiska relationen. Det var ett skönt beslut att lägga ut fakturan på någon annan och veta att jag får mina pengar, även om det kostar en del.

Marknadsföring är viktigt:

– Vi skickade ut inbjudan till öppet hus till 400 stoägare inom travet. 90 kom. Vi hade foderrådgivare och veterinär som berättade och vi presenterade vårt koncept.

– Det har gått bra. Jag är jätteglad för detta.

Det syns.

► Carina och Henrik Caster fick projektstöd och investeringsstöd.

På sidorna 4 och 14 kan du läsa mer om vilka krav som ställs och hur du ansöker.

Idéer på jäsning

När Erik Olofson (bilden), kursledare för 12 halländska egenföretagare, berättar om surdegens hemligheter och möjligheter fyller kursdeltagarna sin bakpåse med mycket mer än kunskap och recept.

Eller som någon under kursdagarna på STF Vandrarhem Bråttadal i Svartrå sa: "Det gäller att sno så många idéer som möjligt och göra dem till sina egna."

Kursgänget sprudlar av idéer och alla delar med sig till alla och "stölder" av goda idéer är helt ok.

När degen jäser, växer också idéerna.

KOMPETENSUTVECKLING I KORTHET

Kompetensutveckling kompletterar övriga stödformer. Länsstyrelsen ansvarar för utbildningarna, som är gratis. Utbudet består bland annat av seminarier, informationsdagar, studieresor, kurser och enskild rådgivning. Kontakta din Länsstyrelse för att få reda på vilka möjligheter som finns.

Kursutbudet finns även på hemsidorna:
Skåne: www.m.lst.se
Blekinge: www.k.lst.se
Halland: www.n.lst.se

EXEMPEL

- Marknadsföringskurs
- Studiecirkel i maskinsamverkan
- Kurs i bytveckling
- Studiecirkel i turisttyska
- Hemsideskurser

Olika län kan ha olika prioriteringar när det gäller stöd, kontakta din Länsstyrelse för ytterligare information.

Konsten att baka surdegsbröd – en möjlig intäktskälla ur flera synvinklar.

Kursen "Baka och sälja bröd" är ett samarbete mellan Hushållningssällskapet och Länsstyrelsen i Halland. Det är en av många kurser arrangerade i syfte att bidra till en levande landsbygd.

Skog, jakt, fiske, turism, hälsa, häst, livsmedel . . . Områdena är många och viktiga.

För en del blir kunskapen om surdegen, bakning i stenugn på klassiskt

och sunt sätt också en möjlig intäkt, ett komplement till den befintliga verksamheten. Det som gör dagarna extra berikande är utbyte av idéer och erfarenheter i att driva företag på landet.

Eller som Erik Olofson uttrycker det:

– Deltagarna kan naturligtvis få en inkomst genom degen, se vilka marknader som finns. Men det fina är att folk

som jobbar inom samma område träffas, har utbyte och lär känna varandra. Det blir alltid mycket diskussioner kring yrkesverksamheter.

Erik vet. I åtta år har han arbetat på Rosendals Trädgård i Stockholm, där surdegsbrödet tillhör klassikerna. De sex senaste åren har han också ägnat sig åt kursverksamhet. Det är mycket teori. Man går igenom råvara, mjölsorter, malning, hur man sätter degarna . . .

. . . och gräddar i stenugnen hos Eva Rynefors, på det idylliskt belägna vandrarhemmet.

Gårdsbageri med kunskap

Många har idag egna gårdsbagerier, men man säljer inte bara bröd utan också kunskaper. Marknaden växer. Surdegsbrödet är speciellt, eftersom det inte går att baka industriellt.

– Arbetar du med bakning i mindre skala, gäller det att söka nya vägar för att tjäna pengar på bakning, menar Erik.

För att ta till ett populärt uttryck: bakning är en del av upplevelseindustrin.

– Det går att ta betalt för bakkurser. Efterfrågan ökar, perfekt för gårdarna.

” Har du en stark idé, ska du inte lyssna för mycket på folk, då riskerar du att tappa träden. Många misslyckanden blir ofta till slut en god idé. En idé dör fort ut om man inte fångar upp den. Idén måste hela tiden ha näring.

Annelie Andersson, Sibbarp, Karlsberg. Har 40 mjölkkor. Driver cateringrörelse. Har nyligen köpt till en granngård. Ska erbjuda övernattningspaket med upplevelser, enligt Annelie.

” Bosse, min man, kommer från Jämtland. Vi ser en möjlighet i att erbjuda både försäljning av tunnbröd och kurser i hur man bakar tunnbröd på surdeg. Det gäller att hitta en nisch, och vi tror på det här.

Gårdar som satsar på olika begivenheter får snabbt publik. Busslasterna är många som åker ut till den halländska landsbygden för att lära mer om livet där. Hos **Marita** och **Bosse Bengtsson** i Ulvanstorp, Älvsred, får kunderna snart lära sig tunnbrödsbakning på surdeg.

” Brödet är jätteviktigt för oss. När besökare kommer hit känner de doften – och vill stanna! Vem kan lämna en sådan upplevelse? Det doftar farmor, mormor . . . trygghet. Ett gott bröd gör folk lugna och de blir på bra humör!

Eva-Marie Ivarsson driver en konferens- och turistanläggning i Skärsgård, Kungsbacka. Ett litet värdshus – rum och frukost – med 32 bäddar. Eva-Marie ser baket som en viktig pusselbit i att få ekonomi i verksamheten.

Jerker Thorvaldsson och Barbro Bengtsson, två eldsjälar i projektet om en ny vandringsled i Göingeskogarna.

Eldsjälar och nätverk får kulturhistoria, folkliv och vildmark att blomma

Det är tyst och vackert. En grå slöja varslande om närstående regn, förtar inte upplevelsen.

Detta är hårdvaluta i en tid präglad av uppskruvat tempo.

Hässleholms kommun har sett möjligheterna i att öka turismen till Göinge.

Barbro Bengtsson och Jerker Thorvaldsson är födda och uppväxta här, i Verum, nära Osby.

De ville inte att byn skulle dö ut. En levande landsbygd ligger dem varmt om hjärtat.

I april 2004 invigdes en ny vandringsled i Vieåns dalgång.

Ett resultat av eldsjälars arbete i såväl kommunled som hos ortsborna, där nätverkstanken spelat en stor roll för Länsstyrelsens projektstöd.

NÄTVERKSTÄNKANDE EN VIKTIG DEL I PROJEKTSTÖDET

LRF lokalavdelning i Verum erhöll projektstöd (se även sidan 4) för vandringsleden i Vieåns dalgång. Vandringsleden har realiserats mycket tack vare nätverkstänkande. Många olika in-

tressenter har involverats i projektet. Genom att det är just ett nätverk har man också erhållit ett större stöd än om man sökt som enskild individ. Projektet visar hur man kan

skapa mervärden i den natur som finns nära, där lantbrukaren är uppväxt och där det finns möjlighet att locka turister till bygden.

Olika län kan ha olika prioriteringar när det gäller stöd, kontakta din Länsstyrelse för ytterligare information.

I början av årtusendet . . . alltså för fem år sedan startade Hässleholms kommun Vieåprojektet. Syftet var att lyfta fram, bevara och levandegöra det vackra landskapet och göra det tillgängligt för fler.

Hörlinge ängar har restaurerats, betesmarker röjts, fältvandringar arrangerats bland mycket annat.

Och den nya vandringsleden har kommit till. Den ligger i anslutning till Skåneleden. Satsningen på en flotte gör att man kan ta sig över Helgeå och efter 3–4 timmars praktfull vandring komma tillbaka till startplatsen.

Bakom just vandringsleden står Barbro Bengtsson, eldsjäl i Turistgruppen i Verum, som bestämt sig för att fortsätta och utveckla projektet.

– Det är känslan för landsbygden som driver oss, säger Barbro, pensionerad lärare inom barn- och fritidsprogrammet. ”Vi” är bland andra också maken Gunnar och Jerker Thorvaldsson, som pensionerats från sin revisorsroll. Jerker och Barbro är tillika gamla klasskamrater, födda och uppväxta i området.

Många timmars slit

Projektet inleddes i februari 2003 då Turistgruppen bildades. Många ideella timmar har lagts ner inom gruppen. Arbetet har inneburit möten med markägare, fältvandringar och insamlande av fakta om områdets unika historia. Med hjälp av projektstödet har leden, inklusive flotten, och rastplatser kunnat anläggas. Stödet har även gått till produktion av informationsskyltar.

Vad driver då en sann idealist?

– Känslan för hembygden! Det här är viktigt för kommande generationer, säger trion samstämmigt.

I Barbros och Gunnars fall har det tagit sig uttryck i att man, i anslutning till Barbros föräldrahem, byggt en bakstuga med stenugn för att visa hur man bakar riktigt tunnbröd, från Jämtland, Gunnars ursprung.

– Man kan inte börja tänka i pengar. På fyra år har vi haft 600–700 besök i bakstugan. Redan har 1000-tals människor gått leden. Detta är vår glädje.

Ökad kunskap om bygden

Ett av syftena med satsningen är att sprida kunskap om området, genom ökad tillgänglighet för besökande turister, lantbrukare, småföretagare och inte minst skolelever!

Gruppen fortsätter sitt arbete tillsammans. Samhörigheten mellan de olika byarna har ökat. Samarbetet utvecklas på olika plan. Hässleholms fritidsförvaltning har skötselansvar och Turistgruppen svarar för tillsyn, rapporter om något inte fungerar. Man gör också mindre röjningar.

Saknas: Övernattning

Det har gått bra. Jerker Thorvaldsson brinner för att ytterligare beskriva kulturhistorien, till exempel genom att berätta om de olika gårdarna och deras historia.

Men det man efterlyser för att riktigt attrahera turister är övernattningsmöjlighet, bed and breakfast.

Toaletter och grillplats är annat som diskuteras.

Och marknadsföring.

Arbetet har ökat samhörigheten och trion lovordar också de eldsjälar inom kommunen som gjort allt möjligt. Nätverkstänkandet, för att ta till ett modernt uttryck, har utvecklats.

Framgångarna har sporrat.

Fler ska upptäcka den sista vildmarken.

Kommunen hoppas på en fortsättning

Vandringsleden i Vieåns dalgång är en pusselbit i hela det förebyggande naturvårdsprojekt som Hässleholms kommun arbetat med under 2000-talet.

– För att markägarna ska få EU-stöd krävs öppna landskap. Genom att kommunen satsat på röjning har vi också skapat förutsättningar för EU-stöd åt

lantbruket. Och det här är ett landskap som är viktigt att bevara, säger **Pernilla Ohlsson**, kommunekolog.

– För många har satsningen blivit en positiv injektionsspruta att göra mer. Vilket behövs. En utredning som kommunen initierat visar, att om utvecklingen blir som mellan 1989 och 1999 finns

riskerna att ängsmarkerna i Hässleholms kommun är borta om 25 år!

Pernilla ser också positivt på det nätverk och det engagemang som blivit resultat av naturvårdssatsningen.

– Jag hoppas att vi på olika sätt kan fortsätta det arbete som påbörjats.

Stora Näs ligger 20 minuters färd från Ronneby, rakt in i Blekinges jordbruksidyll. Här har mjölkbonden Sven-Olof Karlsson sin gård, med 100-talet mjölkkor och 120 ungdjur. I den äldre byggnaden fungerar mjölkproduktionen som tidigare för 30-talet kor. I den nya tog Sven-Olof klivet in i robotåldern den 6 oktober 2003. Drygt ett år senare är det roboten som svarar för utfodring och mjölkning av 70-talet kor. En investering – med byggnation och allt – på totalt 6,5 miljoner kronor, varav investeringsstödet utgör 460.000 kronor.

Stöd och tro på idén gör att Sven-Olof kan syssla med det han allra helst vill

– Det var inte så mycket investeringsstödet i pengar som var viktigt, utan att man från Länsstyrelsen trodde på min idé, backade upp mig, säger Sven-Olof.

Han är mjölkbonde i tredje generationen. För något år sedan hade han kommit till vägs ände; om han skulle orka fortsätta eller inte.

Den offensiva investeringen blev svaret. Kärleken till gården och djuren har alltid funnits där, men för att klara hela ruljangsen, både ekonomiskt och fysiskt, krävdes det ett kliv in i framtiden.

– Yrkesmässigt hade jag två alternativ. Eftersom mitt stora intresse alltid varit djur, fanns det två yrken att välja mellan; mjölkbonde och veterinär.

Förebild för den yngre generationen

Sven-Olof trivs som mjölkbonde, det var därför han beslöt sig för att rationalisera driften, att bygga ut, vara offensiv och ta klivet in i dataåldern.

Sven-Olof Karlsson är nöjd med sin framtidsinvestering i en mjölkrobot.

– Det var bara att lära sig både dator och robot. Att mjölka med vanliga maskiner är verkligen ingen höjdare för mig idag.

Sven-Olof hade tidigare omkring 60 kor. Han köpte till ytterligare 30 och med rekryteringsdjuren hoppas han naturligtvis att ökningen fortsätter. Kapacitet finns via mjölkrobotens dygnet-runt-arbete.

– De kor som är i det nya stallet ska klara sig själva. Kor som inte fungerar här får gå i det gamla. En missnöjd ko som inte fungerar gör mer skada än nytta, konstaterar Sven-Olof.

Han är nöjd. Han har en avbytare. Den maskinella mjölkningen finns kvar ett tag till. Men livet har avgjort blivit enklare, roligare och inte minst inspirerande.

INVESTERINGSSTÖD I KORTHET

Kan lämnas för investeringar i jordbruks- och trädgårdsverksamhet samt kompletterande verksamheter. Stöd lämnas endast för investeringar i fasta anläggningar; byggnader eller markanläggningar, undantag finns till exempel för viss inredning i djurstallar.

Stödet omfattar företag som producerar, eller ska producera, jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller kompletterande verksamhet.

Företagaren måste ha minst 50 procent av sin arbetstid och inkomst från företaget,

inklusive kompletterande verksamhet. Goda yrkeskunskaper krävs, liksom att företaget ska vara ekonomiskt livskraftigt.

Olika län kan ha olika prioriteringar när det gäller stöd, kontakta din Länsstyrelse för ytterligare information.

Djuren är en viktig del av Sven-Olofs liv.

rar hans satsning andra. På frågan om det inte blir ensamt på landet, ler han:

– Nej, det är mitt liv. Sedan mjölkroboten kom har besöken ökat, den drar hit de yngre, vilket är trevligt. Sven-Olof har ett nytt kostall med modern mjölkning och rationell hantering av gödseln. Han har också en ambition att ta hand om spannmål på ett bättre sätt – den offensiva satsningen har gett honom en kick!

Färre bönder, högre utbildning

Bredvid gårdsarbetet ”kopplar Sven-Olof av” med att dels vara LRF:s representant på Naturbruksgymnasiet i Bräkne-Hoby, dels med ett engagemang i den ekonomiska föreningen. Det handlar om framtid och om pengar.

– Vi kan inte vara fler bönder. Men människorna runt om oss behöver utbildning. Man ska veta vad man levererar i foderväg och vad som hämtas.

Den svenske mjölkbonden måste bli ännu effektivare för att klara konkurrensen.

– Våra utgiftsposter måste sänkas med 25 procent. Vi lär inte få ut mer för mjölken än de 2:50 (kr) vi får i dag, säger han bestämt.

En stor utmaning för Sven-Olof som förtroendevald är att få den ekonomiska föreningen att inse att både gård och förening måste trimmas om man ska klara konkurrensen från Tyskland!

Och grannsamarbete är a och o:

– Ja, och jag vill gärna betona det fina samarbete jag har med Christer Karlsson, min granne, som levererar det grovfoder som jag saknar. Tillsammans ska vi se till att utveckla metoder som gör att vi tar hand om vårt spannmål på ett ännu bättre sätt.

Den moderna mjölkbondens nya medarbetare

– Nu, 504:an är på väg in till mjölkroboten! Sven-Olof Karlsson hojtar till när uppgifterna om ko 504 kommer upp skärmen.

När vi kommer ner till mjölkkrummet har 504 – som egentligen heter Blenda – ställt sig till rätta. Den så kallade transpondern – ett datachips som finns i ett band som kon bär runt halsen – har identifierat nr 504, som nu styrs till mjölkrobot och foderstation.

Mjölkningsprocessen startar

Foder serveras i exakt mängd, med precis den mix som just ko 504 behöver. Är kon högmjolkande får hon mer foder. Mängden styrs av avkastningen, helt enkelt.

Roboten påbörjar mjölkningsarbetet

- Spenarna tvättas en och en med separata koppar.
- Spenkopparna sätts i tur och ordning på de fyra spenarna. Spenarna känner individuellt av när mjölkproduktionen i respektive spene avtar.
- Efter avslutad mjölkning desinficeras spenarna.
- Slutligen sköljs spenkopparna med ljummet vatten och allt är klart för nästa ko.

Hela processen dokumenteras i datorn. Tidpunkt. Mängd producerad mjölk.

Allt är möjligt tack vare avancerad industriell teknik. Den helautomatiserade processen sparar kon, som får bättre juverhälsa. Avkastningen ökar och kon blir mjölkad i precis den stund som det behövs som bäst.

– Bra för kon, bra för mig, konstaterar Sven-Olof. Utan satsningen på mjölkroboten hade jag inte orkat driva detta vidare.

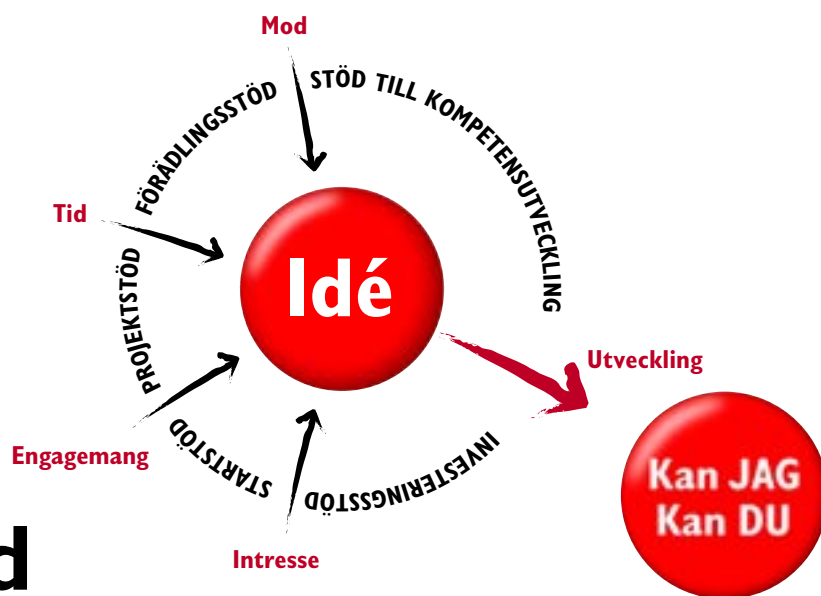
EXEMPEL

- Ligghall för dikor
- Gödselvårdsanläggning
- Ombyggnation för Bed & Breakfast
- Nybyggnation av mjölkkladugård

ANSÖKAN

Görs på särskild blankett som rekquireras direkt från Länsstyrelsen eller Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se. Där finns också kraven i detalj.

Stöd för dig och vår landsbygd

Det kan handla om att förbättra och utveckla befintlig verksamhet, få stöd och resurser att ta över föräldragården, starta en ny verksamhet – eller höja kompetensen.

Kan Jag kan Du – här möter du människor som ser möjligheterna och rikedomerna i landsbygden. Genom stöden och eget engagemang har de kunnat förverkliga sina idéer och visioner.

Samma möjligheter finns för dig som arbetar – eller vill arbeta – inom jordbruks- och trädgårdsnäring. Stöden ska bidra till en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden. Målet är att underlätta

och stimulera satsningar, som stärker jordbruks- och trädgårdsnäringen och gör att sysselsättningen på landsbygden kan bibehållas.

Kombinera olika stödformer!

I **UTMANINGEN** ger vi exempel på hur goda idéer blivit verklighet och hur några entreprenörer omsatt sina tankar i praktiken, med bland annat LBU-stöd i ryggen.

I magasinet presenteras tre stödformer (fakta finner du i anslutning till reportagen): Projektstöd, Investeringssöd och Kompetensutveckling. Dessutom finns Förädlingsstöd och Startstöd.

- **Förädlingsstödet** vänder sig till dig som driver eller vill satsa på livsmedelsförädling. Du kan söka stöd för förbättrad bearbetning och saluföring av livsmedelsprodukter.
- **Startstödet** ges till lantbrukare under 40, som inte tidigare drivit lantbruk som egenföretagare, men som har goda teoretiska och praktiska kunskaper.

Stöden kan kombineras. Ansökningsblankett och information om de olika stöden finner du på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se och även i de flesta fall på länsstyrelsernas hemsidor.

Stöden för landsbygdsutveckling som finns med i denna publikation är en del av "Miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige år 2000–2006". Det innebär bland annat att stöden i dess nuvarande utformning avslutas vid halvårsskiftet 2006. Då ska projekt, investeringar, utbildningar och dylikt vara genomförda. Efter år 2006 kommer stöd till landsbygdsutveckling att finnas på liknande sätt, men reglerna kommer att vara något ändrade. Ta kontakt med din Länsstyrelse för att få veta mer om detta.

Denna broschyr är finansierad av EU och svenska staten.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Länsstyrelsen i Skåne län

Östra Boulevarden 62A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 25 00
E-post lansstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se

Länsstyrelsen
Halland

Länsstyrelsen Halland

Slottsgatan 2, 301 86 Halmstad
Tel 035-13 20 00, Fax 035-10 75 48
E-post lansstyrelsen@n.lst.se
www.n.lst.se

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Länsstyrelsen Blekinge län

Ronnebygatan 22, 371 86 Karlskrona
Tel 0455-870 00, Fax 0455-875 45
E-post lansstyrelsen@k.lst.se
www.k.lst.se